

Критерії пріоритезації місць тимчасового проживання для ремонту та модернізації інфраструктури

Грудень 2024р.

Станом на грудень 2024 року близько 75 000 внутрішньо переміщених осіб (ВПО) продовжують проживати у понад 1 600 місць тимчасового проживання (МТП) по всій країні. На третьому році переміщення МТП залишаються єдиним житловим рішенням для вразливих груп ВПО, які не можуть дозволити собі кращі житлові умови, а також не можуть повернутися до своїх рідних місць з міркувань безпеки або через пошкодження майна. Місця тимчасового проживання часто функціонують в будівлях, які не призначені для довгострокового розміщення, і хоча зусиллями гуманітарних організацій умови проживання в деяких з них були значно покращені, багато МТП все ще не пропонують умови проживання, вищі за мінімальні стандарти, встановлені [Постановою 930](#) «Про функціонування місць тимчасового проживання ВПО».

Результати [Моніторингу місць тимчасового проживання ВПО](#), проведеного Кластером з питань координації та управління МТП у співпраці з REACH та партнерами, виявили наявність прогалин у забезпеченні мінімальних стандартів проживання. Зокрема, це стосується необхідності проведення ремонтів інженерних систем, приміщень та санітарних об'єктів, нестачі побутових предметів і приладів, а також складнощі в організації простору. Так, 48% МТП повідомили про потребу в ремонті підлоги і стін, 36% – у ремонті санітарних об'єктів, 35% – у заміні дверей і вікон, а 21% – у ремонті дахів. Крім того, лише обмежена кількість МТП забезпечує безбар'єрний доступ для людей з обмеженою мобільністю, що створює значні труднощі у розміщенні цих груп населення. Для ефективного спрямування гуманітарних коштів, є нагальна потреба в пріоритезації МТП для ремонтних робіт з урахуванням існуючих потреб.

У цьому документі викладено основні критерії відбору місць тимчасового проживання для проведення ремонтних робіт, що потребують значного фінансування. Зазначені критерії слід розглядати як перший крок у процесі відбору МТП, після чого мають бути проведені технічні оцінки для підтвердження потреб і забезпечення ефективності та релевантності вкладень. Це також включає перевірку потенціалу будівлі для модернізації та її відповідності довгостроковим житловим потребам переміщеного населення.

Примітка: Усі планові та поточні роботи з технічного обслуговування та дрібного ремонту місць тимчасового проживання мають звітуватися Кластеру з питань координації та управління МТП. Більш значні за об'ємом та складністю роботи з ремонту слід звітувати Кластеру з питань житла та непродуктивних товарів та\або Кластеру з питань води, санітарії та гігієни.

В той же час, усі види вищезазначених робіт в місцях тимчасового проживання мають координуватися в рамках Кластеру з питань управління та координації МТП, який виконує функцію основної координаційної структури мультисекторальної допомоги на рівні МТП. Партнери, які реалізують проекти в рамках 'Shelter' або 'WASH' програм також мають додатково координуватися з Кластером з питань житла та непродовольчих товарів та/або Кластером з питань води, санітарії та гігієни. Для отримання додаткових роз'яснень, будь ласка, звертайтеся до відповідних Кластерів.

КРИТЕРІЇ ПРІОРИТЕЗАЦІЇ:

1. Правовий статус

Постанова Кабінету Міністрів України № 930 «Деякі питання функціонування місць тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб» (Постанова №930) зобов'язує всіх власників будівель, у яких станом на 1 вересня 2023 року діяли МТП, бути «легалізованими» та включеними до офіційного державного переліку МТП. Перелік МТП затверджувався Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій (3 грудня 2024р. перейменовано на Міністерство Національної Єдності України) на основі інформації, наданої обласними військовими адміністраціями (ОВА), і оновлюється кожні два місяці. Офіційний перелік можна отримати за запитом у Кластеру з питань управління та координації МТП. Станом на жовтень 2024 року, легалізовано 922 з 1 679 діючих МТП.

Інвестування в «легалізовані» МТП вважається більш безпечним, оскільки такі МТП мають менший ризик закриття. Згідно з Постановою, місця тимчасового проживання, в яких були проведені роботи з їх реконструкції або ремонту чи інші роботи з метою приведення їх у відповідність із вимогами Постанови, можуть бути закриті лише через шість місяців після припинення воєнного стану якщо інше не визначено меморандумом між власником будівлі МТП та партнером. Якщо керівники МТП розпочали процес включення до офіційного державного переліку МТП, і МТП буде «легалізоване» під час наступного оновлення переліку, такі МТП також можуть бути розглянуті для проведення в них ремонтних робіт, оскільки «легалізація» забезпечить більш безпечне та передбачуване розміщення ВПО.

2. Кількість мешканців

Місця тимчасового проживання, в яких проживає щонайменше 50 осіб, повинні мати пріоритет для проведення ремонтних робіт, оскільки це задовольняє потреби більшої кількості ВПО та сприяє ефективному використанню фінансових ресурсів. Однак, партнери також можуть розглядати МТП з меншою кількістю мешканців, якщо вони мають можливість додатково прийняти евакуйованих осіб, або якщо вони можуть прийняти людей з інших МТП, які закриваються в межах консолідації МТП. Пріоритет також слід надавати МТП, де проживає значна кількість осіб, які належать до вразливих груп, особливо людей літнього віку, людей з інвалідністю та домогосподарств, очолюваних жінками.

3. Форма власності

МТП, що функціонують в приміщеннях комунальної та державної форми власності, повинні мати пріоритет для ремонту та модернізації, оскільки ці об'єкти перебувають під управлінням органів влади та місцевого самоврядування, що відповідає підходу компліментарності гуманітарної допомоги зусиллям держави. МТП, що перебувають у комунальній або державній власності, вважаються більш безпечними з точки зору захисту ВПО від примусового виселення, оскільки органи влади та місцевого самоврядування безпосередньо відповідальні за забезпечення прав переміщених осіб, які там проживають. Хоча приватні МТП можуть бути включені до офіційного переліку МТП, інвестиції в них несуть додаткові ризики, такі як потенційні суперечки з власниками майна та відсутність довгострокових гарантій. Для зменшення цих ризиків партнери повинні перевіряти документи про право власності та забезпечити належний юридичний супровід проведення робіт та подальшого використання приміщень МТП.

4. Тип будівлі

Партнерам рекомендується надавати пріоритет житловим будівлям, оскільки вони спеціально призначені для середньо- та довгострокового проживання. Класифікацію будівлі можна перевірити у документах, що підтверджують право власності та у технічній документації. Житлові будівлі включають не лише багатоквартирні будинки, а й гуртожитки для різних соціальних груп. Нежитлові будівлі включають такі

заклади як лікарні, школи, дитячі садки, спортивні зали та санаторії. За умови належного обґрунтування, жилі приміщення в нежитлових будівлях також можуть бути розглянуті; проте важливо зазначити, що такі об'єкти часто важко перевести в житловий фонд та вони менш придатні для довгострокових рішень, і мають вищу ймовірність повернення до їхньої початкової функції.

Зверніть увагу: ремонти у будівлях закладів соціального захисту населення, включаючи геріатричні та психоневрологічні заклади, де ВПО отримують медичні послуги та послуги підтриманого проживання, знаходяться поза сферою відповідальності Кластеру з питань управління та координації МТП та Кластеру з питань житла та непродовольчих товарів, у відповідності до Плану гуманітарних потреб та реагування для України.

5. Технічні характеристики будівлі

При відборі МТП для ремонтів необхідно ретельно оцінити їх технічний стан. Пріоритет слід надавати будівлям з належною структурною цілісністю, які не потребують капітального ремонту або реконструкції. Виправданими вважаються ремонти легкої та середньої складності. Будівля МТП має бути підключена до міських інженерних мереж (наприклад, водопостачання, водовідведення, енергопостачання, газопостачання, збір відходів). Якщо незалежні системи або локальні рішення неможливі, підключення до міських мереж не повинно бути надто складним або довготривалим. Ремонтні роботи легкої та середньої складності (в тому числі систем опалення, водопостачання та санітарних об'єктів), а також забезпечення безбар'єрності вважаються обґрунтованими. Можуть бути необхідні додаткові роботи збільшення кількості місць або покращення умов проживання.

6. Доступ до закладів державних послуг, ринків, працевлаштування та можливості місцевої інтеграції

Повинні мати пріоритет для проведення ремонтних робіт місця тимчасового проживання у міських та приміських зонах, мешканці яких мають кращий доступ до транспортної інфраструктури, державних послуг (включаючи освітні та медичні заклади, відділення пенсійного фонду, центри надання адміністративних послуг), комерційних структур і можливостей для працевлаштування. У сільській місцевості слід проводити комплексний аналіз доступності послуг та можливостей для місцевої інтеграції переміщеного населення.

Партнери несуть відповідальність за оцінку інфраструктури в громадах, де розташовані місця тимчасового проживання. Особливу увагу слід приділяти мінімізації ризику ізоляції та стигматизації мешканців місць тимчасового проживання через їх ізольоване розташування та потенційні наслідки цього.

7. Заходи безпеки

Місця тимчасового проживання мають бути безпечними для переміщених осіб, тому проведення ремонтних робіт в МТП, розташованих поблизу лінії фронту, зокрема в зонах активних бойових дій, не рекомендується. Це обумовлено як міркуваннями безпеки мешканців МТП (яких слід заохочувати до переїзду в безпечніші місця, особливо якщо видано наказ про евакуацію у місцевій громаді), так і безпекою гуманітарних працівників та підрядників, а також довгостроковою життєздатністю такого МТП. Згідно з рекомендацією Кластеру з питань житла та непродовольчих товарів, мінімальна відстань між МТП та кордоном повинна складати 20км та 30км між МТП та лінією фронту. В той же час ця рекомендація може бути адаптована до місцевого контексту та внутрішньої політики організації. Для визначення доцільності роботи у відповідному МТП партнери також мають консультиватися з місцевими органами влади та спеціалістами з питань безпеки всередині організації.

8. Підтримка евакуацій

Пріоритетним завданням є забезпечення достатньої кількості місць у місцях тимчасового проживання для розміщення ново евакуйованих осіб, особливо літніх людей та осіб з інвалідністю. Для ідентифікації МТП, призначених для поселення евакуйованих осіб, партнерам рекомендується консультиватися з органами влади та Кластером з питань координації та управління МТП. Необхідно враховувати строки евакуації та поселення встановлені органами влади та строки робіт, необхідних для облаштування нових місць для евакуйованих, оскільки це може зайняти кілька тижнів або місяців, залежно від об'єму та складності необхідних робіт. За можливості, необхідно перевіряти наявні оцінки та опитуваннями щодо намірів повернення серед ВПО для кращої оцінки прогнозованого попиту.

Консультації та координація

Партнери повинні консультиватися з Кластером з питань координації та управління МТП, Кластером з питань житла та непродовольчих товарів та\або Кластером з питань води, санітарії та гігієни з метою забезпечення належної координації планів та поточних робіт, щоб уникнути дублювання. Для отримання інформації про розташування, тип власності, демографічний профіль та умови проживання в конкретних МТП партнери також можуть перевіряти [Онлайн мапу місць тимчасового проживання](#) та [Дашборд з моніторингу місць тимчасового проживання ВПО](#). Крім того, важливо консультиватися з керівниками МТП, власниками приміщень та місцевими органами влади під час процесу планування ремонтних робіт та заручитися їх підтримкою. Місцеві органи влади є важливими носіями інформації, які можуть надати цінні дані про МТП, включаючи плани на виділення місцевих бюджетних коштів на потреби МТП, потенційні плани щодо прийому додаткових мешканців, повернення будівлі до її первинної функції, юридичні питання, технічні характеристики будівлі, а також потреби мешканців МТП. Такий підхід сприяє розвитку місцевих партнерств, підвищує взаємодоповнюваність реагування та забезпечує ефективний вплив гуманітарних робіт.

Ключові питання:

- ✓ Чи включена будівля до переліку місць тимчасового проживання згідно з Постановою 930? (Якщо ні, чи підтвердив власник будівлі намір включити її до списку?).
- ✓ Чи відома форма власності будівлі?
- ✓ Чи обізнаний власник про заплановані ремонтні роботи?
- ✓ Чи погоджується власник підписати меморандум, в якому буде зазначено, як і на який період буде використовуватися будівля?
- ✓ Чи класифікується будівля як житлова? (Якщо ні, чи передбачають заплановані ремонтні роботи облаштування жилих приміщень у нежитлових будівлях?).
- ✓ Чи є будівля структурно цілісною (не потребує перебудови)?
- ✓ Чи проживає в будівлі на даний момент щонайменше 50 осіб?
- ✓ Чи є можливість і потреба в збільшенні кількості місць МТП?
- ✓ Чи підключена будівля до міських комунальних мереж (наприклад, водопостачання, електрика, газ)?
- ✓ Чи знаходиться будівля поблизу транспортної інфраструктури, закладів надання державних послуг, ринків та можливостей працевлаштування?
- ✓ Чи вважається територія безпечною та розташована на розумній відстані від лінії фронту?
- ✓ Чи були проведені консультації з місцевими органами влади?
- ✓ Чи були проведені консультації з відповідними Кластерами з метою уникнення дублювання діяльності?

КОНТАКТИ

Кластер з питань управління та координації МТП

Міранда Гаандерс
Координаторка
gaanders@unhcr.org

Кластер з питань житла та непродовольчих товарів

Костянтин Дмитренко
Заступник Координатора
dmitrenk@unhcr.org

Кластер з питань води, санітарії та гігієни

Франсуа Белле
Координатор
fbellet@unicef.org